Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1887. Wydano i rozesłano dnia 1. Marca 1887. Część V.

Nr. 8.

Rozporządzenie

c. k. galicyjskiéj krajowéj Rady szkolnéj z dnia 26. stycznia 1887, do l. 10.359. ex 1886, w sprawie zapobieżenia szerzeniu się chorób zaraźliwych w szkołach.

Na podstawie upoważnienia Wys. c. k. Ministerstwa wyzn. i oświec., udzielonego, w porozumieniu z Wys. c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych, reskryptem z dnia 22. sierpnia 1885 do l. 13.321., postanawia c. k. kraj. Rada szkolna, w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób zaraźliwych w szkołach, co następuje:

§. 1.

Kierownik szkoły jest obowiązany czuwać jak najściśléj nad stanem zdrowia młodzieży, uczęszczającéj do powierzonéj jego kierownictwu szkoły.

§. 2.

Żadnemu uczniowi, dotkniętemu chorobą zaraźliwą — (świérzbem, zapaleniem ócz, ospą, szkarlatyną, odrą, kokluszem, dyfteryą i t. d.) — nie wolno uczęszczać do szkoły tak długo, dopóki nie wykaże świadectwem lekarskiém, że powrót jego do szkoły nie zaszkodzi innym uczniom. Jeżeliby świadectwo lekarskie nie mogło być przedłożone, wolno uczniów, którzy byli dotknięci chorobą zaraźliwą, przypuścić do szkoły dopiero po zupełném wyzdrowieniu, a mianowicie przy ospie, szkarlatynie i dyfteryi po upływie sześciu, a przy odrze po upływie cztérech tygodni, licząc od dnia zachorowania.

Przy świerzbie, zaraźliwém zapaleniu ócz i kokluszu, orzeka o dopuszczalności uczęszczania ucznia do szkoły, mianowicie po wsiach, co do

uczniów szkół ludowych, miejscowa Rada szkolna we wszystkich tych wypadkach, w których świadectwo lekarskie nie może być przedłożone.

§. 3.

Nauczycielom i uczniom, którzy są wprawdzie zdrowi, jednakże zostają w bezpośredniéj styczności z osobą, dotkniętą chorobą zakaźną, mianowicie ospą, szkarlatyną, dyfteryą i tyfusem, nie wolno wchodzić do szkoły tak długo, dopóki niebezpieczeństwo zakażenia nie będzie usunięte, co winno być stwierdzoném, o ile to tylko możliwe, świadectwem lekarskiém, lub dopóki nie upłynie przepisany w §. 2. termin sześciu, względnie cztérech tygodni, licząc od dnia zasłabnięcia owéj trzeciéj osoby, albo, co do reszty chorób zaraźliwych, dopóki miejscowa Rada szkolna na uczęszczanie do szkoły nie zezwoli.

§. 4.

Nauczyciele szkoły ludowéj, pospolitéj i wydziałowéj, obowiązani są o każdym podanym do wiadomości wypadku zasłabnięcia ucznia lub uczennicy na jednę z wymienionych w §. 2. chorób zaraźliwych zawiadomić natychmiast miejscową Radę szkolną, któréj rzeczą będzie zarządzić zaraz odpowiednie środki zaradcze i donieść o tém bezzwłocznie okręgowéj Radzie szkolnéj celem ewentualnego dalszego zarządzenia.

Kierownicy szkół średnich i seminaryów nauczycielskich, męskich i żeńskich, winni o takim wypadku słabości ucznia albo kandydata nauczycielskiego zawiadomić zwierzchność gminną (magistrat) w celu odpowiedniego dalszego zarządzenia.

§. 5.

Jeżeliby według orzeczenia lekarskiego choroby zaraźliwe szérzyły się między młodzieżą szkolną w sposób zatrważający lub stały się nagminnymi, można zarządzić, w porozumieniu z kompetentną władzą sanitarną, stosownie do okoliczności, zamknięcie pojedyńczych klas lub całéj szkoły.

Zarządzenie takie wydaje co do ludowych szkół pospolitych i wydziałowych miejscowa Rada szkolna za zezwoleniem okręgowéj Rady szkolnéj, a co do szkół, zostających pod bezpośrednim nadzorem kraj. Rady szkolnéj, dyrekcya dotyczącéj szkoły za zezwoleniem Rady szkolnéj krajowéj.

§. 6.

Nauczyciel obowiązany jest baczyć na to, czy między mieszkańcami budynku szkolnego nie zachodzą wypadki wyżéj określonych chorób zakaźnych.

W szczególności należy mieszkającéj w budynku szkolnym służbie szkolnéj ostro nakazać, by o każdym wypadku takiéj choroby, zaszłym między domownikami, zawiadomiła natychmiast kierownika szkoły. W każdym z tych wypadków winien tenże co rychléj, w porozumieniu z właściwym organem sanitarnym, zarządzić, co należy, by chorego z domu wydalić i dalszemu szerzeniu się choroby zakaźnéj między młodzieżą szkolną zapobiéc.

Gdyby wydalenie chorego z budynku szkolnego było według orzeczenia lekarskiego niemożliwe, a odosobnienie osób, uczęszczających do szkoły, od ogniska słabości nie dało się w inny sposób uskutecznić, wówczas należy natychmiast zamknąć szkołę i równocześnie zdać o tém sprawę Radzie szk. okręgowéj a względnie krajowéj w celu dodatkowego zatwierdzenia tego zarządzenia.

Przed ponownóm otwarciem ma być szkoła według postanowień załączonéj instrukcyi należycie odrażoną.

Środki odrażające (desinfekcyjne) należy tak przechowywać, ażeby zapobiéc możliwości zamiany i nadużycia i uczynić je niedostępnymi dla dzieci.

§. 7.

Uczniom należy jak najostrzéj zabronić wchodzenia do pomieszkań, w których panują choroby zakaźne.

§. 8.

Młodzieży szkolnéj nie wolno prowadzić gremialnie na pogrzeby osób, zmarłych na chorobę zakaźną.

§. 9.

Przepisy, zawarte w §§. 2., 3., 7. i 8. niniejszego rozporządzenia, mają być ogłaszane po wszystkich klasach każdéj szkoły co roku z rozpoczęciem roku szkolnego, tudzież każdym razem, ilekroć w miejscu jakakolwiek choroba nagminna wybuchnie.

§. 10.

Niniejsze rozporządzenie ma być zastósowane w sposób odpowiedni także w ochronkach i ogródkach froeblowskich.

Z c. k. Rady szkolnéj krajowéj.

Lwów, dnia 26. stycznia 1887.

Instrukcya o odrażaniu (desinfekcyi).

1. Odrażanie lokalności i miejsc zamkniętych.

Lokalności zamknięte — jakoto: izby chorych, pracownie, izby szkolne, kaźnie więzienne, kasarnie, wozy kolejowe, wychodki, trupiarnie itp. — należy odrażać:

a) przez wymycie podłóg wodą karbolową — (sporządzoną z jednéj części czystego, lub dwu do trzech części surowego kwasu karbolowego na 100 części wody) — lub rozczynem chlorku wapna — (z jednéj części chlorku wapna na 100 części wody);

b) przez wytynkowanie ścian i wybielenie ich wapnem (mlekiem wapiennėm), zawierającém w stu częściach po 1 do 2 części kwasu karbolowego;

c) przez przewietrzanie przestrzeni i przez wyparowanie octu drzewnego i proszku karbolowego, (sporządzanego przez zmieszanie 10 części w wodzie rozrobionego kwasu karbolowego ze 100 częściami ziemi, piasku, gipsu lub pyłu węglowego);

d) przez skrapianie podłogi, ścian i sufitów wodą karbolową.

W lokalnościach, nieużywanych na pomieszkania, należy podłogę wymyć rozczynem chlorku wapna, albo płynem do blichowania lub gorącym ługiem, ustawić miski, zawierające silny ocet lub kwas octowy i chlorek wapna lub kwas azotowy i oléj skalny, poczém należy te lokale wykadzić siarką (przez spalenie nitek siarczanych na węglach). Po tém wszystkiém należy lokale te dostatecznie wywietrzyć i wodą karbolową skropić.

Przedmioty lakierowane, naczynia i sprzęty drewniane wszelkiego rodzaju należy odrażać przez wymycie gorącym ługiem lub wodą karbolową.

2. Odrażanie przestrzeni wolnych.

Do odrażania wolnych przestrzeni — jakoto: podwórzy, targowic, cmentarzy i t. p. — nadaje się najlepiéj, po poprzedniém oczyszczeniu i zagrzebaniu istniejących gnijących pozostałości, zlewanie chlorkiem wapna lub roztworem wapna.

3. Odrażanie sprzętów, wydzielin i odpadków.

Do odrażania sprzętów, używanych przy chorych — jako to: nocników, krzeseł z nocnikami, spluwaczek, miedniczek — służy wypłókanie wodą karbolową; do wychodków, dołów kloacznych i ich otoczenia, również dla gnojowisk rozczyn koperwasu ($^1/_2$ kilograma siarkanu żelazawego na 10 li-

trów wody), także rozczyn chlorku wapna i kwasu karbolowego, które to rozczyny w 1- lub 2-dniowych odstępach czasu naprzemian wlewać należy; daléj wsypywanie mieszaniny ze 100 części gipsu, 50 części wapna, 10 części węgla drzewnego i 5 części kwasu karbolowego; do wodociągów wychodkowych, ścieków, kanałów, wszelkiego rodzaju zlewów, ustępów i t. d. woda karbolowa lub rozczyn chlorku wapna.

Używana skubanka, opaski chirurgiczne, szmatki, ropą zanieczyszczone i tym podobne przedmioty, jak niemniéj słoma z pościeli, siano lub słoma z materaców ma być spaloną.

4. Odrażanie bielizny, pościeli i odzieży.

Bieliznę, poszewki z poduszek i materaców i wszelką pościelową bieliznę, z którą stykały się osoby, chore na choroby zakaźne, należy po użyciu zanurzyć w wodzie karbolowéj, a potém przez dłuższy czas w ługu gotować; materace i odzież trzeba w piecu piekarskim ogrzać do ciepłoty 80°—90° Reaumura (100°—112° Celzyusza) a potém wytrzepać i przez dłuższy czas wietrzyć.

Gdyby ogrzewanie w piecu piekarskim było niemożliwém, należy przedmioty bardzo zamoczone spalić, inne siarką wykadzić, a potém skropić wodą karbolową, przez dłuższy czas na powietrzu pozostawić, w końcu wytrzepać.

5. Odrażanie wody.

Wodę do picia najbezpieczniéj uczynić nieszkodliwą przez zagotowanie aż do wrzenia, albo przez dodatek nadmanganezyanu potasowego (chameleonu), w téj ilości, ażeby wodę zaledwie zabarwić. Mętną wodę można oczyścić przez odrobinę ałunu lub czystéj sody.

6. Odrażanie ludzi, którzy z zaraźliwymi istotami byli w styczności.

Ludzie powinni ręce i inne części ciała, narażane na zakażenie, za każdym razem umyć rozczynem nadmanganezyanu potasowego a usta i jamę nosową tymże samym środkiem oczyścić.

Z c. k. Rady szkolnéj krajowéj.

Lwów, dnia 26. stycznia 1887.

Nr. 9.

Ustawa

z dnia 14. Sierpnia 1886, zmieniająca §. 28. ustawy z dnia 29. Lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35) o zapobieganiu chorobom zwierzęcym zaraźliwym i tępieniu tychże.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

Artykuł I.

Teraźniejsza osnowa §. 28. ustawy z dnia 29. Lutego 1880 (Dz. u p. Nr. 35) traci moc obowiązującą i tenże ma opiewać na przyszłość jak następuje:

§. 28.

Na podstawie uznania weterynarza urzędowego i z zachowaniem ostrożności, które przepisane będą osobnem rozporządzeniem, Władza administracyjna powiatowa ma pozwolić, aby ze stajni i miejscowości zamkniętych brano na rzeź rogaciznę całkiem zdrową.

Mięso z rogacizny chorej i zabitej, jakoteż takiej, która była wzięta na rzeź z powodu podejrzenia o zarazę płucną a przed zabiciem została uznana za zdrową, może być po zupełnem ostudzeniu na podstawie opinii weterynarza dowolnie sprzedawane i wywożone, płuca jednak ze zwierząt chorych zabitych, które spożyć pozwolono, jakoteż zwkłoki tych, które padły na zarazę płucną, tudzież dobitych chorych, które uznano za niezdatne do spożycia, usunąć należy w sposób nieszkodliwy.

Skóry ze zwierząt rogatych chorych, które padły lub zostały dobite, należy odwietrzyć.

Gdyby zwierzęta podejrzane o zarazę płucną używane były pomimo zakazu lub napotkane zostały po za obrębem zabudowań dla nich wyznaczonych lub w miejscach, do których przystęp jest im zabroniony, natenczas, jeżeliby obawiać się należało, aby zwierzę napotkane nie zaniosło dalej zarazy, Władza administracyjna powiatowa, w razie zaś większego niebezpieczeństwa, Władza miejscowa zarządzić może zabicie go natychmiast.

Ischl, dnia 14. Sierpnia 1886.

Franciszek Józef w. r.

Taaffe w. r. **Falkenhayn** w. r. **Prażak** w. r. **Bacquehem** w. r.

Nr. 10.

Rozporządzenie

Ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, handlu i rolnictwa z dnia 8. Grudnia 1886, zmieniające postanowienia rozporządzenia wykonawczego z dnia 12. Kwietnia 1880 (Dz. u. p. Nr. 36), mianowicie do §§. 18., 26. i 28. powszechnej ustawy o chorobach zwierzęcych zaraźliwych z dnia 29. Lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35) i uchylające rozporządzenie ministeryalne z dnia 19. Marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 35).

Uchyla się niniejszem rozporządzenie ministeryalne z dnia 19. Marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 35).

Postanowienia wykonawcze do §§. 18., 26. i 28. powszechnej ustawy o chorobach zwierzęcych zaraźliwych z dnia 29. Lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 35), zmieniają się niniejszem i opiewać mają jak następuje:

Do §. 18.

Weterynarz urzędowy, zajmujący się badaniem zarazy, winien uwiadomić piśmiennie przełożonego gminy (obszaru dworskiego) o wydanych zarządzeniach, z odwołaniem się do postanowień ustawowych, które się tego tyczą.

Sposób przedstawiania Władzy administracyjnej wyniku czynności urzędowych komisyi pomorowej a względnie weterynarza urzędowego, przepisany jest osobną instrukcyą.

Władze administracyjne orzekać winny w sprawach, tyczących się zarazy, z jak największym pospiechem, a jeśliby właściciele bydła tego żądali, telegraficznie na ich koszt i w tym względzie oszczędzać ile możności bieg gospodarstwa, o ile to da się pogodzić z celem wytępienia zarazy na zasadzie postanowień ustawowych, mianowicie zaś nie opóźniać pozwoleń do rzezi koniecznych, jakoteż decyzyj co do spieniężenia mięsa z zwierząt podejrzanych o zarazę i zabitych.

Do §. 26.

a) **Zaraza pyskowa i racicowa u rogacizny, owiec, kóz i świń.**

1. Gdy w pewnem miejscu stwierdzona będzie urzędownie zaraza pyskowa i racicowa, Władza gminna, otrzymawszy doniesienie o nowych wybuchach zarazy w stajniach, w których jej dotąd nie było, zarządzić ma

przepisane we względzie zamknięcia środki, nie czekając aż weterynarz urzędowy zbada osobno i tutaj stan rzeczy.

2. Zwierzęta dotknięte zarazą i podejrzane należy odosobnić a stajnią zamknąć, przyczem dozwala się następujących ułatwień:

a) Władza administracyjna powiatowa pozwolić ma na oddalenie odżuwaczy i świń podejrzanych o zarazę, t. j. takich pozornie jeszcze zdrowych, które stały w tej samej stajni ze zwierzętami dotkniętemi chorobą pyskową i racicową lub w inny sposób stykały się z niemi, a to celem niezwłocznego ich zabicia, jeżeli zwierzęta sprowadzone być mają do miejsca rzezi na wozach lub w taki sposób, że omijają drogi, których używają zdrowe odżuwacze i świnie innych zagród i osad.

Jeżeli dane będzie pozwolenie przeprowadzenia do innego powiatu administracyjnego, uwiadomić należy o tem niezwłocznie jego Władzę administracyjną powiatową.

b) Używanie zwierząt rogatych o zarazę podejrzanych, ale jeszcze zdrowych, do robót rolniczych jest dozwolone.

c) Władza administracyjna powiatowa może pozwolić na używanie zwierząt chorych do robót rolniczych, jeżeli zwierzęta w takim razie nie wchodzą na drogi i miejsca, których używają zdrowe odżuwacze i świnie innych zagród, i jeżeli przez niemożność ich użycia gospodarstwo poniosłoby straty niezmiernie wielkie.

d) Na przeprowadzenie zwierząt będących pod zamknięciem do innej zagrody w tej samej osadzie, może Władza administracyjna powiatowa wyjątkowo pozwolić z zastrzeżeniem dopełnienia warunków pod *c*) podanych, jeżeli z tem nie łączy się niebezpieczeństwo rozszerzenia zarazy.

3. Pędzenie na pastwisko zwierząt, pozostających pod zamknięciem, należy zakazać, jeżeli położenie pastwiska obawiać się każe, ażeby zarodki zarazy nie zostały rozniesione.

4. Gdy choroba wybuchnie pomiędzy bydłem, które stale trzymane jest na pastwisku, zamknąć należy przestrzeń pastwiska, aby ztamtąd bydła nie spędzano, przeżuwaczów i świń nie przypędzano, i aby tam nie wchodziły osoby niepowołane. Zamkniętą przestrzeń pastwiska oznaczyć należy tablicami z napisem: „Zaraza pyskowa i racicowa“.

Na przepędzenie zwierząt podejrzanych o zarazę celem niezwłocznego ich zabicia, pozwolić należy pod warunkiem zachowania odpowiednich ostrożności. Oprócz tego pozwalać można na przepędzanie zwierząt z zamkniętego pastwiska tylko wtedy, jeżeli niemożność wyżywienia ich lub niepomyślny stan powietrza wymaga niezbędnie zmiany pastwiska lub umieszczenia zwierząt w stajni. W takim razie albo przewozić należy chore

zwierzęta na wozach, albo pędzić je trzeba drogami, po których nie chodzą wolne od zarazy odżuwacze i świnie z innych zagród.

5. O ile niebezpieczeństwu rozniesienia zarazy nie można zapobiedz za pomocą innych środków, zabronić należy dopóki trwa zaraza, wywożenia gnoju z zagrody zapowietrzonej drogami, któremi chodzą przeżuwacze i świnie innych zagród.

6. Paszy suchej, złożonej w stajni zapowietrzonej, nie wolno wynosić z zagrody zapowietrzonej.

7. Osobom obcym, mianowicie zaś handlarzom bydła i rzeźnikom, wstęp do stajen zapowietrzonych nie powinien być dozwolony. Osobom, które wykonywały jakąś czynność w stajni zapowietrzonej lub koło chorych zwierząt, nie wolno opuścić zagrody zapowietrzonej, aż dopiero po oczyszczeniu nagich części ciała, obuwia i odzieży.

8. Komisya pomorowa zwrócić powinna uwagę osób interesowanych, że surowe, nieprzegotowane mleko z zwierząt chorych na zarazę jest niezdrowe i przestrzedz je, aby go nie używały za pokarm. Używanie i przedaż takiego mleka nieprzegotowanego jest zakazana (§ 26. ustawy).

9. Zabijania chorych zwierząt dla spożycia mięsa (§. 26 ustawy) należy zabronić, jeżeli chodzi o ciężkie przypadki choroby, w których spożycie mięsa z owych zwierząt uznane zostało za szkodliwe, gdy jeszcze zwierzęta były żywe.

Gdy będzie dozwolone zabicie zwierząt chorych dla spożycia mięsa, w każdym razie części chorobowo zmienione odłączyć należy i usunąć nieszkodliwie.

10. Gdy zaraza powszechniej się rozszerzy w jakiejś miejscowości, zabronić należy odbywania targów na bydło, z wyjątkiem targów na konie, w miejscu zapowietrzonem a w razie potrzeby także w miejscowościach sąsiednich. W przypadku takim wystawić należy na granicach i w głównych ulicach miejscowości zapowietrzonych tablice ostrzegawcze z napisem: „Zaraza pyskowa i racicowa“ i miejscowość taką, jakoteż jej granicę zamknąć można dla przeżuwaczów i świń przechodnich, a nawet zabronić wyprowadzania zdrowych zwierząt ze stajni niezapowietrzonych do innych miejsc. Tego ostatniego nie należy jednak wzbraniać, jeżeli będzie udowodnione, że zwierzęta przeznaczone są na zabicie natychmiastowe.

W większych miejscowościach zamknięcie ograniczyć można do pojedynczych części lub dróg miejscowych [§. 20 *f*) ustawy].

11. W celu zastosowania §. 26. ustęp 1, przestrzeń kraju, o którą chodzi, należy dokładnie oznaczyć i podać do powszechnej wiadomości.

Władza administracyjna krajowa poczynić ma odpowiednie zarządzenia, aby wskutek dozwolonego obrotu w obrębie zapowietrzonej przestrzeni kraju zaraza nie została zaniesiona do miejscowości i zagród, które aż dotąd były od niej wolne.

12. Gdy będzie stwierdzona zaraza między zwierzętami będącemi w drodze, Władza gminna wzbronić ma pędzenia ich dalej i zarządzić zamknięcie zwierząt. Władza administracyjna powiatowa może pozwolić na popędzenie zwierząt dalej, jeżeli w ciągu 24 godzin zdołają dostać się do miejsca, w którem mogą przebyć chorobę lub być zabite. W przypadku takim chore zwierzęta przewieść trzeba na wozach, podejrzane zaś o zarazę, lecz jeszcze zdrowe, nie powinny w drodze być wprowadzane do cudzych zagród.

13. Skóry pochodzące ze zwierząt chorych należy odwietrzyć. Stajnie i wszelkie inne miejsca, w których zwierzęta takie stały, jakoteż sprzęty, których używały, oczyścić należy gruntownie.

14. Że zaraza przestała grasować w pewnem miejscu zapowietrzonem, orzeka się o tem wtedy, gdy chorych zwierząt wcale już niema i gdy w ciągu 14 dni od czasu, jak ostatnie zwierzę wyzdrowiało, lub padło, żadne już zwierzę potem nie chorowało, a stajnie i stanowiska zapowietrzone tudzież sprzęty oczyszczone zostały podług przepisu.

15. W przypadku wzmiankowanym w ustępie 1 §. 26. przestrzeń kraju uznaną za zapowietrzoną ścieśniać należy, o ile ustawanie zarazy na to pozwoli. Miejsca w obrębie tej przestrzeni leżące, uznane za wolne od zarazy, podać może Władza administracyjna krajowa na czas potrzeby odpowiednim ostrożnościom.

Środek wzmiankowany w ustępie 1 §. 26. należy uchylić, gdy nie będzie już tych okoliczności, które go wywołały.

Do §. 28.

Zaraza płucna u rogacizny.

1. Jeżeli drogą dochodzeń wykonanych na zwierzętach żywych, które zdają się choremi, nie można stwierdzić niewątpliwie, że zaraza płucna istnieje, objawy jednak u tych zwierząt dostrzeżone wzniecają podejrzenie tej choroby, w takim razie, gdy padliny nie było, można z upoważnienia Władzy administracyjnej powiatowej kazać zabić jedno, lub w razie nieodzownej potrzeby, więcej zwierząt podejrzanych o zarazę płucną, po poprzedniem ocenieniu ich wartości (§. 19. ustawy).

Jeżeli i przez to rzecz się nie wyjaśni a poszlaki istnienia choroby nie ustają, Władza administracyjna powiatowa zarządzić ma strzeżenie i policyjne obserwowanie bydła podejrzanego.

Bez pozwolenia Władzy nie wolno żadnej sztuki takiego bydła przeprowadzić do innych stajen lub zagród ani też zabić.

Zwierzęta oddane pod dozór policyjny, dopóki się u nich nie pokażą podejrzane objawy chorobowe, mogą być używane do prac gospodarskich; wypędzania ich na pastwisko można dozwolić pod warunkiem, że stoso-

wnemi środkami zapobiegnie się stykaniu bydła podejrzanego z rogacizną z innych zagród.

Gdy u jednej sztuki takiego była dostrzeżone będą podejrzane objawy chorobowe, uwiadomić należy natychmiast Władzę administracyjną powiatową, która wysłać ma niezwłocznie weterynarza urzędowego do zbadania rzeczy.

Jeżeli dalsze dochodzenia weterynarza urzędowego usuną całkiem podejrzenie zarazy płucnej, należy znieść natychmiast strzeżenie zwierząt i policyjne ich obserwowanie.

2. Gdy zaraza płucna stwierdzona zostanie w pewnej zagrodzie, zbadać należy, czy — a w razie potakującym, zkąd zakupiono chore bydlę, i czy stykało się z bydłem innych stajen, tudzież, czy bydło z zagrody zapowietrzonej i dokąd sprzedano lub dano na rzeź. Władza administracyjna powiatowa zarządzić ma natychmiast na podstawie tych dochodzeń dalsze odpowiednie środki.

3. Weterynarz urzędowy obowiązany jest spisać wszystko bydło zagrody zapowietrzonej i zbadać, które zwierzęta są dotknięte zarazą płucną lub o nią podejrzane. Wszystką inną rogaciznę, znajdującą się w zagrodzie zapowietrzonej, uważać należy za podejrzaną o zarazę.

4. Stajnia zapowietrzona podlega zamknięciu. Zagrodę zapowietrzoną oznaczyć należy u głównego wchodu lub w innem stosownem miejscu napisem: „Zaraza płucna“.

Wywóz paszy suchej i podściółki z takiej stajni zapowietrzonej i z budynków, które się z nią łączą bezpośrednio, jest zakazany.

Dla bydła przebywającego stale na pastwisku, zarządzić należy w razie wybuchu pomiędzy niem zarazy płucnej zamknięcie pastwiska.

Miejsce takie oznaczyć należy tablicą z napisem: „Zaraza płucna“.

Zarządzając zamknięcie pastwiska, postarać się należy, ażeby zamknięte bydło nie mogło stykać się z rogacizną innych pastwisk.

5. Chore zwierzęta odłączyć należy od zdrowych i wyznaczyć osobnych dozorców do ich pielęgnowania.

Dozorcom tym wolno stykać się znowu ze zdrową rogacizną dopiero po należytem oczyszczeniu ciała i zmianie odzieży.

6. W razie większego rozszerzenia się zarazy w pewnej miejscowości, zamknąć należy miejscowość zapowietrzoną i jej granice lub niektóre części miejscowości zapowietrzonej dla zapobieżenia wyprowadzaniu i przeprowadzaniu rogacizny.

W miejscowościach, w ten sposób zamkniętych, nie wolno odprawiać targów na bydło.

7. Wyjątki od przepisów, tyczących się zamknięcia, są dozwolone w następujących okolicznościach:

a) Władza administracyjna powiatowa upoważniona jest dozwalać

używania do robót gospodarskich rogacizny z zapowietrzonej stajni, podejrzanej o zarazę lecz jeszcze zdrowej, jeżeli stosownie do okoliczności nie łączy się z tem niebezpieczeństwo rozniesienia zarazy. Pozwolenia należy odmówić, jeżeliby nie można było uniknąć stykania się zwierząt o zarazę podejrzanych z rogacizną zagród niezapowietrzonych.

Zwierzęta podejrzane trzymać należy zdala od cudzych stajni i zagród, od wspólnych pastwisk i miejsc, gdzie się bydło poi. Używania bydła do robót należy zaniechać natychmiast, jak tylko pokażą się u zwierząt choćby tylko najmniejsze podejrzane objawy chorobowe (załączka III. l. 3.).

Zwierzęta podejrzane, spędzone do stajni odosobnionych, winny być tamże zamknięte.

b) Używanie bydła roboczego ze stajni wolnych od zarazy w miejscowości zamkniętej jest dozwolone w granicach tejże miejscowości. Używania po za obrębem granic, może dozwolić Władza administracyjna powiatowa, jeżeli stosownie do okoliczności nie łączy się z tem niebezpieczeństwo rozniesienia zarazy.

c) Pędzenia na paszę rogacizny podejrzanej o zarazę, ale nie chorej, należy dozwolić, jeżeli na to pastwisko nie chodzi rogacizna z zagród wolnych od zarazy i jeżeli będą obmyślane środki, ażeby podczas pędzenia na pastwisko, powrotu ztamtąd, jakoteż na pastwisku bydło takie nie mogło stykać się ze zdrową rogacizną z innych zagród.

d) Na zasadzie opinii weterynarza urzędowego Władza administracyjna powiatowa ma pozwolić, aby rogaciznę ze stajni zapowietrzonych, podlegającą zamknięciu, o zarazę podejrzaną lecz jeszcze nie chorą, jakoteż rogaciznę zdrową z miejscowości zamkniętych wyprowadzano celem natychmiastowego zabicia (ustawa z dnia 14. Sierpnia 1886, Dz. u. p. Nr. 171) do miejscowości sąsiednich, jakoteż do pobliskich stacyj kolei żelaznych celem przewiezienia do rzeźni publicznych, będących pod urządzonym nadzorem policyi weterynarskiej.

Przydać należy rzetelnych dozorców do czuwania nad tem, aby w drodze bydło nie stykało się z inną rogacizną lub aby niektórych sztuk nie oddalono. Władzę miejscową w miejscu rzezi uwiadomić należy wcześnie o transporcie bydła z miejsca wietrzonego.

W miejscu przeznaczenia weterynarz winien mieć dozór nad rzezią.

e) Bez szczególnego pozwolenia Władzy administracyjnej powiatowej nie wolno wprowadzać zdrowej rogacizny do zagrody zapowie-

trzonej. Pozwolenie takie dane być może tylko w takim razie, jeżeli zwierzęta, które mają być wprowadzone, umieszczone będą w stajni odosobnionej, w miarę potrzeby odwietrzonej, i jeżeli z pewnością można będzie zapobiedz pośredniemu lub bezpośredniemu zetknięciu się tego bydła z podejrzanem.

8. Aby się zaraza prędzej skończyła, jakoteż dla zapobieżenia ciężkim stratom właścicieli bydła, komisya pomorowa winna wpływać, aby zwierzęta chore i podejrzane jak najprędzej pozabijano. Rzeź odbywać się powinna pod dozorem weterynarza urzędowego w rzeźni miejsca zapowietrzonego, albo, gdyby z przyczyny grożącego niebezpieczeństwa zarażenia nie można było pozwalać na wykonanie jej tamże, w zagrodzie właściciela bydła. Co się tyczy użycia na pokarm mięsa z zwierząt zabitych, orzeka w tej mierze weterynarz urzędowy na podstawie naocznego przekonania się (ustawa z dnia 14. Sierpnia 1886, Dz. u. p. Nr. 171).

Płuca zabitych chorych zwierząt, uznanych za zdatne do spożycia, należy usunąć nieszkodliwie.

Mięso zabitych chorych na zarazę płucną zwierząt rogatych, uznane za zdatne na pokarm dla ludzi, do którego weterynarz urzędowy wydawać [illegible]episane świadectwa oględzin, wywozić wolno z zagród lub rzeźni [illegible] po zupełnem ostudzeniu.

Na przewóz znaczniejszych ilości mięsa z zabitych zwierząt rogatych, które chorowały na zarazę płucną lub były o nią podejrzane, do miejsc większej konsumcyi, wydawać ma komisya pomorowa świadectwa podług wzoru dołączonego.

O nadejściu takiej posyłki uwiadomić należy wcześnie Władzę miejscową miejsca konsumcyi.

9. Paszy i słomy, która wystawiona była na wyziewy chorych zwierząt, używać wolno za zezwoleniem komisyi pomorowej tylko dla zwierząt dotkniętych zarazą, jakoteż dla nienależących do rogacizny.

Na wyjątki od tego postanowienia pozwalać może Władza administracyjna powiatowa stosownie do okoliczności.

10. Gdy stwierdzona zostanie zaraza w stadach, pędzonych w drogę, przełożony gminy wstrzymać ma transport i zarządzić zamknięcie zwierząt chorych i podejrzanych. Władza administracyjna powiatowa wpłynąć ma na to, aby jak najprędzej dano zwierzęta na rzeź (ustęp 8).

Gdy bydło wiezione jest kolejami żelaznemi i okrętami, Władza administracyjna powiatowa może pozwolić na przewiezienie zwierząt aż do miejsca, w którem zwierzęta mogłyby przebyć chorobę lub być zabite. Jednakże postarać się należy, aby wszelkie zetknięcie z inną rogacizną było niemożebne.

11. Padlinę zwierząt, które padły na zarazę płucną, tudzież takich, które na tę zarazę chorowały i zostały dobite, a które uznano za niezdatne

do spożycia, i części zwierzęce do spożycia niezdatne, jakoteż gnój ze stajen wywieźć należy, nie używając do tego zaprzęgów z rogacizny. Pierwsze usunąć należy w sposób nieszkodliwy; gnój wywieźć na grunta odległe i przed rozoraniem pokryć dostatecznie ziemią.

Skóry zwierząt, które padły lub po zachorowaniu zostały dobite, należy odwietrzyć (Przepis wykonawczy do ustępu 7, §. 20).

12. Stajnie i lokale, w których stały zwierzęta chore na zarazę płucną, sprzęty i naczynia stajenne należy odwietrzyć gruntownie.

13. Szczepić wolno zarazę płucną tylko w stajniach już zapowietrzonych tą zarazą (szczepienie z konieczności) i w zagrożonych zarazą zagrodach miejscowości zapowietrzonych (szczepienie z ostrożności) na żądanie właściciela bydła i na jego niebezpieczeństwo pod dozorem weterynarza urzędowego. Zarządzenia, tyczące się zamknięcia, nie powinny przez to doznać uszczerbku.

14. Dopóki trwa zaraza płucna, wysyłać należy weterynarza na rewizyą do miejsca zapowietrzonego, stosownie do stopnia rozszerzenia się choroby co 8 aż do 14 dni.

15. Od dnia, w którym ostatnie zwierzę rogate chore na zarazę płucną wydalono ze stajni zapowietrzonej. wszystka rogacizna w tej stajni mieszczona, podlega jeszcze sześciomiesięcznemu zamknięciu. Po upływie pierwszych trzech miesięcy weterynarz urzędowy zbadać ma to bydło dokładnie. Te zwierzęta rogate, które uzna za zdrowe, mogą być używane do robót gospodarskich i popędzone na rzeź po uczynieniu o tem doniesienia do Władzy administracyjnej powiatowej.

Zwierzęta, które przetrwały zarazę płucną, opatrzyć należy cechą wypaloną, przebycie choroby poświadczającą, powszechnie znaną i umieścić w stajni oddzielnej; przed upływem dalszych sześciu miesięcy po upływie pierwszego sześciomiesięcznego zamknięcia nie wolno zwierząt tych wprowadzać w obrót, wyjąwszy na rzeź.

16. Jeżeli w większej zagrodzie jest więcej stajni całkiem od siebie oddzielonych a zaraza płucna tylko w jednej z nich wybuchnie, rogacizna znajdująca się w stajniach wolnych od zarazy podlega tylko trzymiesięcznemu zamknięciu, licząc od dnia, w którym ostatnie chore zwierzę wydalono ze stajni zapowietrzonej, pod warunkiem, że przez ten czas do pielęgnowania go używani będą osobni słudzy.

W ciągu tego zamknięcia wolno używać do robót gospodarskich zwierząt, znajdujących się w stajniach wolnych od zarazy, jakoteż pędzić je żywe na rzeź natychmiastową po uwiadomieniu o tem Władzy administracyjnej powiatowej.

A jeżeli zaraza pojawi się w więcej niż jednej stajni takiej zagrody, tedy wszystka rogacizna, znajdująca się w tej zagrodzie, podlega sześciomiesięcznemu zamknięciu i stosują się do niej postanowienia ustępu 15.

Stajnie, pod tym samym dachem będące, uważają się za jedną stajnię.

17. W dwa tygodnie po upływie peryodu obserwacyjnego, ustanowionego w ustępie 15. i 16. lub po zupełnem wypróżnieniu i dokonanem odwietrzeniu stajni, które były zapowietrzone, Władza administracyjna powiatowa orzeknie, że zaraza ustała i przywróci właścicielowi bydła prawo rozrządzania swobodnie i bez przeszkody bydłem, które mu jeszcze zostanie.

O dokonaniu odwietrzenia weterynarz urzędowy zdać ma sprawę Władzy administracyjnej powiatowej.

Taaffe w. r. **Falkenhayn** w. r. **Pražak** w. r. **Bacquehem** w. r.

Kraj ______ Załączka do ustępu 8., §. 26.

Powiat ______

Gmina ______

Świadectwo

dla mięsa z bydła rogatego, wziętego na rzeź z powodu podejrzenia o zarazę płucną (z powodu zarazy płucnej), a które po zabiciu okazało się zdrowem (zdatnem na pokarm dla ludzi) z miejsca zapowietrzonego zarazą płucną: . . . .

Ilość rogacizny wziętej na rzeź	Posyła się			Miejsce przeznaczenia	Uwaga
	wozami	koleją żelazną	drogą wodną		

Data:

Imieniem komisyi pomorowej

N. N.,
weterynarz urzędowy.

Nr. 11.

Rozporządzenie

Ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, handlu i rolnictwa z dnia 8. Grudnia 1886, zmieniające postanowienia rozporządzenia wykonawczego z dnia 7. Sierpnia 1879 (Dz. u. p. Nr. 109) do §. 8. ustawy z dnia 19. Lipca 1879 (Dz. u. p. Nr. 108), o obowiązku odwietrzania na kolejach żelaznych i okrętach przewożących bydło.

Zmienia się niniejszem pierwszy ustęp postanowień wykonawczych do §. 8. ustawy z dnia 19. Lipca 1879 (Dz. u. p. Nr. 109) i tenże opiewać ma jak następuje:

Jako dowody przepisane w §. 8. ustawy co do płodów surowych, wzmiankowanych pod *a*), *b*), *c*), złożyć należy przedsiębiorstwu przewozowemu świadectwa pochodzenia, które dla przedmiotów wzmiankowanych pod *a*) wydawać ma przełożony gminy, dla rzeczy wzmiankowanych pod *b*) weterynarz rządowy, sprawujący nadzór nad rzeźnią, dla części zwierzęcych, wymienionych pod *c*), jakoteż dla mięsa z rogacizny, która chorowała na zarazę płucną, zdatnego na pokarm dla ludzi (ustawa z dnia 14. Sierpnia 1886, Dz. u. p. Nr. 171), komisya pomorowa.

Taaffe w. r. **Falkenhayn** w. r. **Pražak** w. r. **Bacquehem** w. r.